

ישראל ירא שמיים

שלושה מכל ארבעה ישראלים מאמינים באלוהים • בשאלת מוצא האדם היחס הוא 1:2 (שניים לאלוהים, אחד לקוף) • מחצית מהישראלים מאמינים בעין הרע

מיהו חילוני

שלושה מכל ארבעה ישראלים מאמינים באלוהים (74% מאמינים ורק 23% אינם מאמינים). 90% מהמסורתיים מאמינים באלוהים ו-41% מהחילונים בישראל מאמינים באלוהים (לעומת 52% שלא מאמינים). גם במונחים בינלאומיים ישראל היא מדינה אדוקה למדי, קצת פחות מארצות הברית (80% מאמינים באלוהים), אבל הרבה יותר מאנגליה (54%) וגרמניה (60%).

כך מעלה מחקר שערך פרופ' אפרים יער מאוניברסיטת תל אביב ומכון ב. י. כהן לסקרים, עבור מוסד שמואל נאמן למחקר מתקדם במדע וטכנולוגיה של הטכניון. המחקר עסק ביחסו של הציבור הישראלי למדע ולטכנולוגיה, אבל ערב שבועות מעניינים כמובן במיוחד הממצאים העורקים באמונה. המחקר מתבסס על הגדרה עצמית, כלומר חילוני מבחינת המחקר הוא מי שמגדיר עצמו חילוני.

תוצאות המחקר מעלות שאלות רבות סביב השאלה מיהו חילוני. כיצד ייתכן שקרב לחצי מהחילונים מאמינים באלוהים? האם אדם שמיאמין באלוהים יכול בכלל להיקרא חילוני? ואם הוא גם מחכה למשיח ומפחד מגיהנום? ואולי

יש שני סוגים של חילונים: חילוני אתאיסט וחילוני מאמין.

נברא בצלם

על כל ישראלי שמאמין שמוצאו של האדם מהקוף (28%) יש יותר משניים שמאמינים שהאדם נברא על ידי אלוהים (59%). בקרב הישראלים הערבים, אגב, 95% מאמינים שהאדם נברא על ידי אלוהים, ורק 2% חושבים שהאדם נוצר בתהליך האבולוציה.

מצד שני, 61% מהחרדים הסכימו למשפט לפיו הרחבת ההשכלה הגבוהה (כלומר שיותר ויותר תלמידים ירכשו השכלה אקדמית) היא צררד חיוני של המדינה. מסקנה: הישראלים, כולל החרדים, בעד השכלה גבוהה, אבל נגד האבנר לוציה. עוד מסקנה אפשרית: רבים מבוגרי בתי הספר הממלכתיים מאמינים יותר למורים לתנ"ך מאשר למורים לביולוגיה.

משיח לא בא

הפופולריות של המשיח דווקא נמוכה יחסית, והוא נמצא כמיעוט. רק 44% מהישראלים מאמינים

נים בכואו של משיח ושגם אם יתמהמה כוא יבוא, לעומת 47% שכופרים בביאת כן דוד. בקרב המישיבים היהודים, המשיח פופולרי עוד פחות. רק 39% מהיהודים מצפים לבואו, לעומת 77% מיהודים הערבים.

לפחות בעניין המשיח, חילוני הוא חילוני. רק 10% מהחילונים מאמינים בכואו של המשיח, מה שמאפשר להגיע למסקנה הבאה: גם חילוני שמיאמין באלוהים אינו מאמין במשיח. כן דוד יוכל להתנחם בכך שמצבו השתפר בהרבה מאז 1999. אז האמינו בו רק 31% מהיהודים, פחות משליש, ו-63% כפרו בקיומו.

מקום בגן עדן

הפופולריות של העולם הבא גבוהה מזו של המשיח, אבל גם הוא כמיעוט. 46% מהמשיבים היהודים לא מאמינים בגן עדן ובגיהנום, לעומת 43% שמאמינים בשכר ועונש בעולם הבא. וכך כל זאת: רוב בקרב המסורתיים, 51% מאמינים בגן עדן ובגיהנום, וגם אחר מכל שישה חילונים (16%). האם זה אומר שאותם החילונים והמסורתיים מאמינים שהם ימצאו את עצמם בגיהנום? מצד שני אחר מכל שמונה דתיים (12%) לא מאמין

בעולם הבא שכולל כבשנים, יורה רותחת ובשר לוויתן ושור הבר. בקרב הערבים, לעומת זאת, 81% מאמינים בעולמות שמעבר.

עושים עין הרע

רוב הציבור מאמין גם במיסטיקה ובכשפים. כמחצית מהישראלים, 52%, מאמינים בעין הרע, לעומת 43% בלבד שלא מאמינים. בקרב היהודים, המצב מעט יותר מאוזן: 48% מאמינים ו-47% לא, או לפחות אומרים שלא. אגב, בסוף העשור הקודם היה בקרב היהודים רוב משמעותי לאלה שלא מאמינים: 57% מול 41%. מאז, כך נראה, חלה נסיגה גדולה

בחישיבה הרציונלית ואולי פשוט מישור עשה למדינת ישראל עין הרע. עובדה מעניינת: רק 42% מהדתיים (המונח דתיים בסקר לא כולל חרדים) מאמינים בעין הרע, לעומת 59% מהמסורתיים. גם שלישי מהחרדים אינם מאמינים בעין הרע.

לא מקובלים

תמונת האמונה המיסטית מוסככת למדי. מתברר שלא הרבה ישראלים מאמינים בבאבות או לפחות לא רבים מוכנים להודות בזה בסקר טלפוני. 72% מהישראלים, שלושה מכל ארבעה, אמרו שאינם מאמינים בסגולות המיוחדות של רב

או מקובל, לעומת 26% שמאמינים. כשני שלישים מהמסורתיים ויותר מחצי מהדתיים אינם מאמינים בסגולות הייחודיות של רבנים.

אולי יש קשר בין הנתון הזה לבין נתון אחר בסקר, לפיו רק 25% מההורים היהודים, אחד מכל ארבעה, היו רוצים שבנם יהיה רב. המקצוע היחיד שמעמדו בשפל דומה הוא חבר כנסת. סופרים, עיי תונאים ואמנים קיבלו כ-40%. מהנדסים, מדענים ורופאים, כ-75%. ולהלן נתון מרהיב: אחד מכל שני דתיים לא היה רוצה שבנו יהיה רב.

מתחברים לטבע

חלק מהתשובות בסקר משקפות היטב לא רק את התורה בתשובה אלא גם את הנייריאג'. 55%

מהציבור מסכימים למשפט, "אנו מאמינים לעתים יותר מדי קרובות במדע ולא מאמינים מספיק בהגשות ובאמונה". אפילו בקרב החילונים יש רוב (דווקא אמנם) של 44% מול 43%, הסבורים שאיננו מאמינים מספיק באמונה. שניים מכל שלושה מסורתיים מאמינים בכך.

רק שלישי מהציבור סבורים שהטבע אינו רחוני או קרוש ורק כחצי מהחילונים. אחד מכל שני מסורתיים (48%) סבור שהטבע קרוש מכיוון שנוצר על ידי אלוהים. אבל את הנייריאג' וההתחברות לטבע מבטא יותר מכל הנתון שלפני 23% מהחילונים ו-20% מהמסורתיים סבורים שהטבע רחוני או קרוש בפני עצמו.

איור עמוס בירדמן

אחד מכל שני דתיים לא היה רוצה שבנו יהיה רב